

Dosarul nr. 2ra-899/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. E. Badan-Melnic)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Sîrbu, V. Buhnaci, D. Dulghieru)

ÎNCHEIERE

16 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de către reprezentantul legal al recurentului Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Iaroslav Chiosa, și reprezentantul legal al recurenteii Vera Carauș, Grigore Demian,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Vera Carauș împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 17 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Vera Carauș și Ministerul Justiției al Republicii Moldova, și a fost menținută hotărârea din 26 februarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă:

La data de 19 aprilie 2019, Vera Carauș a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al R.M. cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la 24 octombrie 2011, Aurelia Surchicin a depus la Judecătoria Anenii Noi o cerere de chemare în judecată împotriva soțului său Anatolie Carauș și Oficiului Teritorial Cadastral Anenii Noi, cu privire la anularea parțială a titlului de autentificare a dreptului deținătorului de

teren, demolarea gardului și obligarea înregistrării dreptului deținătorului de teren. Cauza civilă a fost examinată în prima instanță, iar prin hotărârea din 22 decembrie 2011 a Judecătoriei Anenii Noi, acțiunea reclamantei Aurelia Surchicin a fost admisă integral.

Nefiind de acord cu hotărârea menționată, Anatolie Carauș a depus o cerere de apel, iar prin decizia din 22 februarie 2012 a Curții de Apel Bender, apelul declarat a fost admis, hotărârea din 22 decembrie 2011 a Judecătoriei Anenii Noi, a fost casată, cu restituirea cauzei spre rejudecare în prima instanță în alt complet de judecată.

Ca urmare a rejudecării cauzei în prima instanță, prin hotărârea din 15 noiembrie 2012 a Judecătoriei Anenii Noi, acțiunea reclamantei Aurelia Surchicin a fost admisă integral. Anatolie Carauș a depus cerere de apel împotriva hotărârii sus-numite, iar prin decizia din 12 martie 2013 a Curții de Apel Bender a fost casată hotărârea primei instanțe și a fost remisă cauza spre rejudecare în prima instanță în alt complet de judecată.

Ulterior, la 04 noiembrie 2013, soțul reclamantei, Anatolie Carauș a depus o cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ și, cu toate că își dorea ca această cauză să fie examinată separat de cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată a Aureliei Surchicin, prin încheierea instanței din 18 decembrie 2013, cauzele civile au fost conexate pentru a fi examinate într-o singură procedură.

Rejudecându-se a treia oară cauza respectivă, prin hotărârea din 11 decembrie 2014 a Judecătoriei Anenii Noi, acțiunea reclamantei Aurelia Surchicin a fost admisă integral. Anatolie Carauș a depus cerere de apel împotriva hotărârii sus-numite, iar prin decizia din 23 septembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, apelul declarat a fost respins.

Nefiind de acord cu decizia din 23 septembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, Anatolie Carauș, a depus recurs, iar prin decizia din 03 februarie 2016 a Colegiului civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, recursul a fost admis, decizia instanței de apel a fost casată, cu restituirea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 09 iunie 2016 a Curții de Apel Chișinău, rejudecând a patra oară de către instanța de apel cauza civilă, apelul declarat de Anatolie Carauș a fost admis, cu restituirea cauzei la rejudecare în prima instanță în alt complet de judecată.

Menționează reclamanta că, pe parcursul examinării cauzei soțul acesteia Anatolie Carauș, a decedat la data de XXX.

În continuare, reclamanta a menționat că prima instanță, rejudecând a patra oară această cauză, prin hotărârea din 25 octombrie 2017 a Judecătoriei Anenii Noi, acțiunea reclamantei Aurelia Surchicin a fost respinsă ca fiind neîntemeiată, iar acțiunea lui Anatolie Carauș a fost respinsă ca fiind tardivă.

Reieșind din faptul că, prima instanță în hotărârea sa din 25 octombrie 2017

nu s-a expus asupra tuturor pretențiilor invocate de părți, reclamanta a depus o cerere în care a solicitat emiterea unei hotărâri suplimentare, iar în acest sens, la 21 noiembrie 2017, Judecătoria Anenii Noi a emis hotărârea suplimentară prin care au fost încasate din contul Aureliei Surchicin în beneficiul reclamantei, cheltuielile de judecată.

Nefiind de acord cu respingerea acțiunii lui Anatolie Carauș, ca fiind tardivă, hotărârea în această parte a fost contestată, iar, prin decizia din 14 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, instanța de apel rejudecând a cincea oară această cauză, a admis apelul declarat și a emis o nouă hotărâre prin care cererea lui Anatolie Carauș a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

În calitate de succesor în drepturi procedurale a soțului Anatolie Carauș a contestat decizia din 14 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, însă prin încheierea din 23 ianuarie 2019 a completului Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, recursul a fost declarat ca fiind inadmisibil.

Menționează reclamanta că, de la data depunerii de către Aurelia Surchicin a cererii de chemare în judecată împotriva soțului său și până la adoptarea încheierii judecătorești definitive și irevocabile au trecut 07 ani, iar această perioadă de examinare a cauzei nu poate fi considerată una rezonabilă.

Consideră reclamanta că, a fost lezată în dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei respective, motiv din care se consideră îndreptățită de a cere repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare.

Sușține reclamanta că, perioada de examinare a cauzei cu o durată de 07 ani a fost tergiversată de instanțele de judecată, având în vedere remiterea cauzei de patru ori la rejudecare în prima instanță, de cinci ori în instanța de apel și de două ori la Curtea Supremă de Justiție.

Declară că, tergiversarea examinării cauzei nu a fost determinată de complexitatea cauzei sau de comportamentul părților în ședințele de judecată, dar anume prin remiterea de foarte multe ori a cauzei spre rejudecare, cât și de pronunțarea a mai multor hotărâri de judecată contradictorii.

Invocă că, examinarea cauzei o perioadă atât de îndelungată, rejudecările repetate a cauzei cât și hotărârile contradictorii pronunțate l-au afectat pe fostul său soț Anatolie Carauș din punct de vedere psihologic, fapt ce a dus și la acutizarea stării de sănătate, iar în final la decesul acestuia.

Afirmă reclamantul că, prin tergiversarea examinării cauzei, i-a fost cauzat un prejudiciu moral, pe care îl estimează la suma de 100.000 lei, cu toate că suma respectivă nu va fi echivalentă suferințelor soțului, ale sale și ale familiei acesteia, însă într-o oarecare măsură va diminua aceste suferințe.

Cere Vera Carauș repararea de către Ministerul Justiției al R.M. a prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, estimat la suma de 100.000 lei și încasarea cheltuielilor de judecată.

Ulterior, la 23 septembrie 2019, reprezentantul legal al reclamantei Vera Carauș, Grigore Demian, a depus cerere de concretizare a pretențiilor în sensul completării acestora, prin care a cerut constatarea încălcării dreptului Verei Carauș la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile intentate în baza cererii de chemare în judecată depuse de Aurelia Surchicin împotriva Verei Carauș și Primăriei s. Roșcani, r-nul Anenii Noi cu privire la anularea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren eliberat pe numele lui Anatolie Carauș și cererii de chemare în judecată depuse de Anatolie Carauș împotriva Primăriei și Consiliului local s. Roșcani, r-nul Anenii Noi și Aurelia Surchicin, intervenient accesoriu Oficiul Teritorial Cadastral Anenii Noi cu privire la declararea nulității actului administrativ; repararea de către Ministerul Justiției al R.M. a prejudiciului moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei prin achitarea unui echivalent bănesc estimat la suma de 100.000 lei, și încasarea cheltuielilor de judecată în mărime de 7 500 lei, suportate în legătură cu achitarea serviciilor de asistență juridică.

Prin hotărârea din 26 februarie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, a fost admisă parțial acțiunea civilă depusă de Vera Carauș împotriva Ministerului Justiției al R.M. cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile, repararea prejudiciului moral cauzat și încasarea cheltuielilor de judecată.

A fost constatată încălcarea dreptului Verei Carauș la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile intentate în baza cererii de chemare în judecată depuse de Aurelia Surchicin împotriva Verei Carauș și Primăriei s. Roșcani, r-nul Anenii Noi, cu privire la anularea titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren eliberat pe numele lui Anatolie Carauș și cererii de chemare în judecată depuse de Anatolie Carauș împotriva Primăriei și Consiliului local s. Roșcani, r-nul Anenii Noi și Aurelia Surchicin, intervenient accesoriu Oficiul Teritorial Cadastral Anenii Noi, cu privire la declararea nulității actului administrativ.

A fost dispusă încasarea din contul bugetului de stat al Republicii Moldova în beneficiul Verei Carauș, suma de 7.000 lei în contul reparării prejudiciului moral și suma de 2.000 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată.

În rest, acțiunea a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 17 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse apelurile declarate de către Vera Carauș și Ministerul Justiției al R.M., și a fost menținută hotărârea din 26 februarie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

În motivarea deciziei emise, instanța de apel a conchis că, soluția dată de prima instanță privind admiterea parțială a acțiunii este întemeiată și corectă, constituind rezultatul examinării în ansamblu a tuturor probelor anexate prezentei cauze.

Din materialele dosarului rezultă cu certitudine că, la 19 aprilie 2019, Vera Carauș a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al R.M. cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei civile, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

De asemenea, la 24 octombrie 2011, Aurelia Surchicin a depus la Judecătoria Anenii Noi o cerere de chemare în judecată împotriva soțului reclamantei, Anatolie Carauș și Oficiului Teritorial Cadastral Anenii Noi, cu privire la anularea parțială a titlului de autentificare a dreptului deținătorului de teren, demolarea gardului și obligarea înregistrării dreptului deținătorului de teren. Cauza civilă a fost examinată în prima instanță, iar prin hotărârea din 22 decembrie 2011 a Judecătoriei Anenii Noi, acțiunea reclamantei Aurelia Surchicin a fost admisă integral.

La caz, Colegiul a constatat că, de la data depunerii de către Aurelia Surchicin a cererii de chemare în judecată împotriva lui Anatolie Carauș și până la adoptarea încheierii judecătorești definitive și irevocabile au trecut 07 ani, iar această perioadă de examinare a cauzei nu poate fi considerată una rezonabilă.

Totodată, Colegiul a stabilit că, perioada de examinare a cauzei cu o durată de 07 ani a fost tergiversată de către instanțele de judecată, având în vedere remiterea cauzei de patru ori la rejudecare în prima instanță, de cinci ori în instanța de apel și de două ori la Curtea Supremă de Justiție.

Or, Colegiul constată ca fiind corectă și legală concluzia instanței de apel precum că, durata excesiv de mare a neexaminării cauzei încalcă cert dreptul reclamantei-recurente la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile, și, în consecință, dreptul la un proces echitabil, garantat participanților de către legislația națională și internațională pertinentă.

La 07 aprilie 2021, reprezentantul legal al recurentului Ministerul Justiției al R.M., Iaroslav Chiosa, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 17 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea hotărârii primei instanțe și deciziei instanței de apel și pronunțarea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

La 21 mai 2021, reprezentantul legal al recurente Vera Carauș, Grigore Demian, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 17 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și pronunțarea unei noi hotărâri de modificare a hotărârii primei instanțe, în sensul admiterii integrale a acțiunii recurente-reclamante.

În motivarea recursurilor, părțile, au exprimat dezacordul cu decizia recurată, calificând-o ca fiind neîntemeiată și pasibilă de casare în temeiul prevederilor art. 432 alin. (1), (2) lit. a) și (4) din Codul de procedură civilă.

Reprezentanții legali ai recurenților au opinat că, instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material, nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, a apreciat arbitrar probele prezentate de către

participanții la proces, iar concluziile instanței sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 17 februarie 2021, iar cererile de recurs au fost depuse la 07 aprilie 2021 și respectiv la 21 mai 2021.

Materialele cauzei atestă expedierea și recepționarea copiei deciziei integrale participanților la proces la 22 martie 2021, prin poșta electronică, conform scrisorii de însoțire (f.d.225, V.I), fapt confirmat și de către recurenți (f.d. 1, 17, V.II). Astfel, recursurile sunt declarate în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Prin prisma art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, la 27 mai 2021 instanța de recurs a comunicat participanților la proces recursul, informând despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 22, V.II).

Referință la cererea de recurs, în temeiul art. 439 alin.(2) Cod de procedură civilă, până la data judecării cauzei în ordine de recurs, nu a parvenit.

Examinând temeiurile recursurilor declarate de către reprezentantul legal al recurentului Ministerul Justiției al R.M., Iaroslav Chiosa, și reprezentantul legal al recurente Vera Carauș, Grigore Demian, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile drept inadmisibile din următoarele considerente.

În conformitate cu art.432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stipulează că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de către reprezentantul legal al recurentului Ministerul Justiției al R.M., Iaroslav Chiosa, și reprezentantul legal al recurente Vera Carauș, Grigore Demian, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursurile declarate se referă la dezacordul părților recurente cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibile recursurile declarate de către reprezentantul legal al recurentului Ministerul Justiției al R.M., Iaroslav Chiosa, și reprezentantul legal al recurente Vera Carauș, Grigore Demian.

În conformitate cu art. 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de către reprezentantul legal al recurentului Ministerul Justiției al Republicii Moldova, Iaroslav Chiosa, și reprezentantul legal al recurente Vera Carauș, Grigore Demian, împotriva deciziei din 17 februarie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat